

Tento materiál byl vytvořen v rámci projektu Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

Projekt MŠMT ČR	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu	CZ.1.07/1.4.00/21.2146
Název projektu školy	Inovace ve vzdělávání na naší škole ZŠ Studánka
Klíčová aktivita III/2	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Sada č. I

Identifikátor DUM: VY_32_INOVACE_SADA I_ČJ , DUM 13

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací obor: Český jazyk

Název: Základní literární druhy
Autor: Mgr. Miloš Kaplan
Stručná anotace: Práce podává přehled základních literárních druhů
Metodické zhodnocení: Za použití výkladové prezentace a vhodných příkladů žák pozná základní literární druhy
- odučeno 26.5.2011 ve třídě 7.B

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Miloš Kaplan

Literární druhy – základní poučení, procvičení na příkladech

Literární druhy:

- 1. Lyrika - vyjadřuje dojmy, city, pocity a nálady, nemá děj
 - a) přírodní
 - b) společenská
 - c) milostná
- 2. Epika - vypráví příběh, základem je dějová linie, může jich být víc
- 3. Drama - divadelní hra, příběh se vypráví pomocí dialogů a monologů

Základní druhy epiky:

- a) veršované
- b) veršované a prozaické
- c)prozaické

Příklad: epos, legenda, báje, bajka, povídka, novela, román

Základní druhy dramatu:

- a) Tragédie - hlavní hrdina se dostane do neřešitelných problémů
- b) Komédie - humorný náhled nad lidskými slabostmi a nedostatečností
- c) Činohra - divadelní hra o činech a skutcích lidí.

Ukázka lyrického textu:

- **Karel Hynek Mácha - Máj**
- Byl pozdní večer - první máj -
večerní máj - byl lásky čas.
Hrdliččin zval ku lásce hlas,
kde borový zaváněl háj.
O lásce šeptal tichý mech;
květoucí strom lhal lásky žel,
svou lásku slavík růži pěl,
růžinu jevil vonný vzdech.
Jezero hladké v křovích stinných
zvučelo temně tajný bol,
břeh je objímal kol a kol;
a slunce jasná světů jiných
bloudila blankytnými pásky,
planoucí tam co slzy lásky.

Ukázka epického textu:

- Jaroslav Hašek – Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války
- Když ráno vstoupil Švejk do pokoje k polnímu kurátovi, našel ho ležet na pohovce usilovně přemýšlejícího, jak se to mohlo stát, že ho někdo polil tak zvláštním způsobem, že se přilepil kalhotami ke kožené pohovce. „Poslušně hlásím, pane feldkurát," řekl Švejk, „že jste se v noc..." Několika slovy vysvětlil mu, jak se hrozně mýlí, že je polit. Polní kurát, který měl hlavu neobyčejně těžkou, byl ve stísněné náladě. „Nemohu si vzpomenout," řekl, „jak jsem se dostal z postele na pohovku.“ „Tam jste vůbec nebyl, hned jak jsme přijeli, tak jsme vás uložili na pohovku, dál už to nešlo.“ „A co jsem vyváděl? Vyváděl jsem vůbec něco? Nebyl jsem snad opilý?" „Pod obraz," odpověděl Švejk, „ouplně, pane feldkurát, přišlo na vás malinký delirium“.

Ukázka dramatického textu:

Karel Čapek -Bílá nemoc

MARŠÁL

Sedněte si, Galéne. (*Usedne vedle něho.*) - Jak vám to mám říci, tvrdohlavý člověče! Podívejte se, mně záleží osobně na baronu Krügovi. Je to vzácný muž a - můj jediný přítel. Nevíte, jaká je to samota, být ... diktátorem. Mluvím s vámi ... jako člověk. Doktore, zachraňte Krüga! Už jsem ... hodně dlouho nikoho neprosil.

DR. GALÉN

Bože, to je tak těžká věc ... Já bych tak rád ... Poslyšte, já bych měl taky prosbu.

MARŠÁL

To není odpověď.....

Zařaď ukázky k literárním druhům:

1. Po modrém blankytu bělavé páry hynou
a lehounký větřík s nimi hraje
a vysoko, v daleké kraje
bílé beránky dálným nebem plynou
2. „Tak nám zabili Ferdinanda,“ řekla posluhovačka panu Švejkovi, který opustiv před léty vojenskou službu, když byl definitivně prohlášen vojenskou lékařskou komisí za blba, živil se prodejem psů, ošklivých nečistokrevných oblud, kterým padělal rodokmeny.
3. **VANĚK:** Dobrý den -
SLÁDEK: Á, pan Vaněk! Pojd'te dál! Posad'te se -
(*Vaněk nesměle usedne*)
Dáte si pivo?
VANĚK: Ne, děkuji -
SLÁDEK: Proč ne? Jen si vemte -
(*Sládek vytáhne z basy láhev, otevře ji, naleje do dvou sklenek, z nichž jednu přisune před Vaňka a druhou okamžitě vypije*)

Správné odpovědi na otázky:

Ukázka č. 1 – lyrický text

Ukázka č.2 – epický text

Ukázka č.3 – dramatický text

Použité zdroje:

- ČAPEK, Karel. : Bílá nemoc, Československý spisovatel Praha 1956,2. vyd., strana 319
- HAŠEK, Jaroslav.: Příhody dobrého vojáka Švejka za světové války, Albatros,Praha, 1985,
• 18. vydání, str. 3 , 48.
- LEDEBURCHOVÁ, Ladislava, BERÁNKOVÁ, Eva.: Čítanka 6.ročník, 1.vyd., Fraus, 2003,
• ISBN 80-7238-248-9, str.205 – 220.
- MÁCHA, Karel -Hynek.: Máj, Československý spisovatel, Praha, edice poezie, 1978,
• s. 3, 18.
- HAVEL, Václav.: Divadelní hry, Atlantis, Praha, 1990, 1.vydání, strana 218